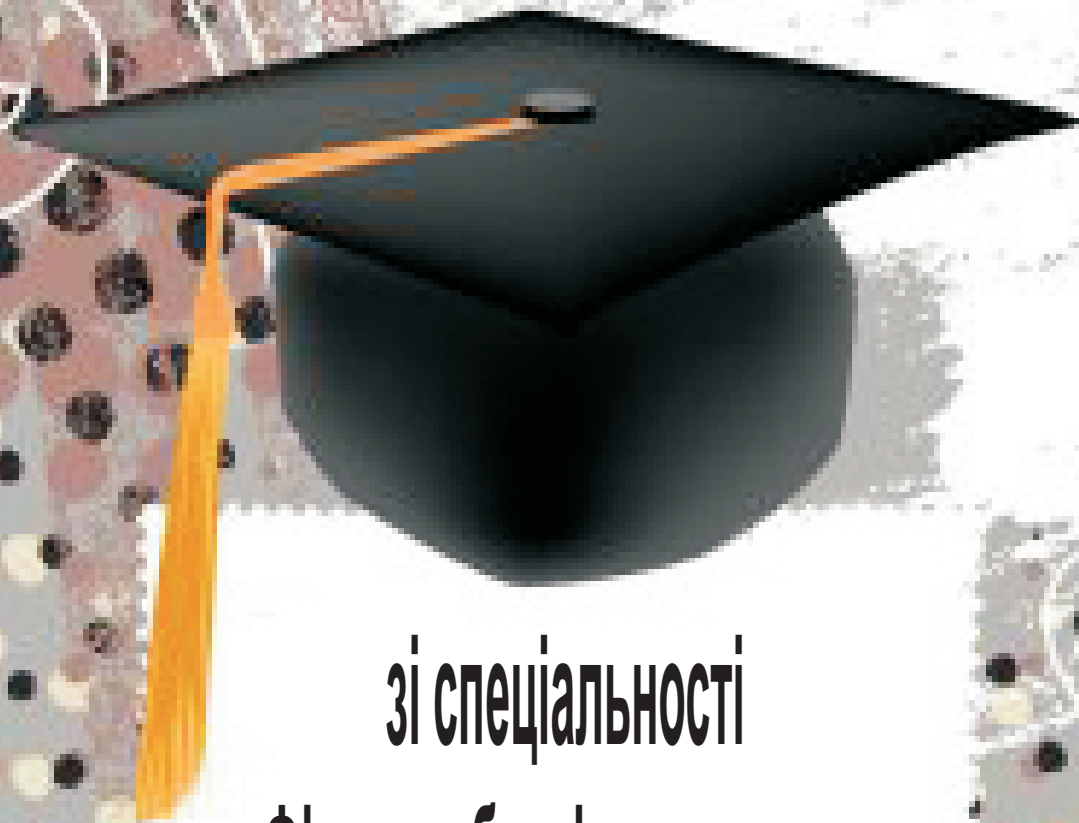

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**зі спеціальності
«Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»**

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

зі спеціальності
«Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»

Методичні рекомендації

Укладачі: *Н.А. Бак, П.О. Нікіфоров, Р.І.Грешко, В.М. Харабара*

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2024

УДК 001.817:336](072)

К 32

*Друкується за ухвалою Вченої ради економічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 8 від 20.11.2024 р.)*

К 32 **Кваліфікаційна** робота другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»: метод. рекомендації / укл.: Бак Н.А., Нікіфоров П.О., Грешко Р.І., Харабара В.М. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 59 с.

Видання містить методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Подано загальні рекомендації методичного характеру, приклади оформлення клопотання, анотацій, змісту, довідки про впровадження результатів дослідження, заголовків структурних частин, ілюстрацій, формул, рецензії, зразки заяви, титульної сторінки, списку використаних джерел, подання голові Екзаменаційної комісії, а також шкала та критерії оцінювання кваліфікаційної роботи та її захисту.

Для здобувачів усіх форм навчання.

УДК 001.817:336](072)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

© Бак Н.А., Нікіфоров П.О., Грешко Р.І.,
Харабара В.М. (укладачі), 2024

З М І С Т

ВСТУП	5
1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	8
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	11
2.1. Вибір теми	11
2.2. Опрацювання літератури, складання плану роботи, отримання індивідуального завдання	13
2.3. Зміст, структура й обсяг кваліфікаційної роботи	14
2.4. Виконання завдань наукового дослідження	22
2.5. Узагальнення результатів дослідження й оформлення роботи	25
2.5.1. Загальні вимоги	25
2.5.2. Вимоги до нумерування	26
2.5.3. Правила подання ілюстративного матеріалу	27
2.5.4. Правила подання формул	29
2.5.5. Правила цитування та посилання на використані джерела ...	30
2.5.6. Оформлення списку використаних джерел	30
2.5.7. Правила оформлення додатків	31
2.6. Політика академічної доброчесності	31
2.7. Рецензування кваліфікаційної роботи	33
2.8. Попередній захист кваліфікаційної роботи	35
2.9. Підготовка виступу (презентації) для представлення результатів проведеного наукового дослідження	36
2.10. Захист роботи	37
Додаток А. Приклад оформлення замовлення (клопотання) на виконання кваліфікаційної роботи	39
Додаток Б. Зразок заяви щодо теми кваліфікаційної роботи	40
Додаток В. Зразок титульної сторінки	41
Додаток Г. Приклад оформлення анотації	42
Додаток Д. Приклад оформлення змісту	43
Додаток Е. Приклад оформлення довідки про впровадження результатів дослідження	44

Додаток Ж. Приклади оформлення заголовків структурних частин	45
Додаток И. Приклади оформлення ілюстрацій	46
Додаток К. Приклад оформлення формул	49
Додаток Л. Зразок оформлення списку використаних джерел	50
Додаток М. Приклад рецензії	52
Додаток Н. Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів	53
Додаток П. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	54
Додаток Р. Зразок подання голові Екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи	56
Додаток С. Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи ..	57

ВСТУП

Перебування України в європейському освітньому просторі зумовлює постійний розвиток механізму підготовки майбутніх фахівців, у тому числі за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Сучасний кризовий перебіг подій посилює дію факторів невизначеності щодо майбутніх векторів розвою економічної системи України. Водночас він посилює запит національної економіки на професіоналів нової формації, які здатні виконувати складні завдання та розв'язувати проблеми, в тому числі у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Завершальний етап підготовки таких фахівців у закладах вищої освіти – це проведення наукового дослідження, за результатами якого потрібно написати та захистити кваліфікаційну роботу.

Кваліфікаційна робота – це самостійна науково-дослідницька робота, що синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки у рамках обов'язкової та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Вона є формою атестаційного контролю набутих здобувачем у процесі навчання компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків, передбачених відповідними посадовими інструкціями.

Магістру фінансів, банківської справи та страхування треба бути підготовленим до активної, творчої, професіональної діяльності, спрямованої на вдосконалення процесу організації та підвищення рівня ефективності діяльності суб'єктів фінансових відносин. Такий фахівець повинен мати фундаментальну підготовку, необхідну для саморозвитку та самостійного поглиблення професійних знань. Здобувачу потрібно довести відповідність указаним кваліфікаційним вимогам, провівши наукове дослідження та публічно захистивши його результати. На підставі оцінки поданої до захисту роботи Екзаменаційна комісія (далі – ЕК) визначає рівень науково-теоретичної та практичної підготовки її автора, його готовність до самостійної роботи за фахом і виносить ухвалу про присвоєння відповідної кваліфікації.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки, а її тема - *бути актуальною*. Сукупність отриманих у такій роботі результатів повинна свідчити про наявність у її автора

навичок наукової праці в обраній галузі професійної діяльності. Кваліфікаційна робота повинна адекватно відображати як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких усебічно обґрунтована в кожному конкретному випадку.

Зміст кваліфікаційної роботи характеризують **оригінальність, унікальність і неповторність** наведених даних. Основою змісту є принципово новий матеріал, що включає опис і аналіз подій, явищ, закономірностей, а також узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій або в зовсім іншому аспекті. У кваліфікаційній роботі в найбільш систематизованому та послідовному вигляді фіксуються як вихідні передумови наукового дослідження, так і весь його перебіг і отримані внаслідок цього результати. Причому тут не просто описуються наукові факти, а проводиться їх **всебічний аналіз**. Зміст роботи також характеризується наявністю в ній **дискусійного** та **полемічного матеріалу**. Специфічні не тільки зміст роботи, а й форма його викладу, з високим ступенем наукового абстрагування, аргументованістю суджень і точністю даних.

Цілі виконання кваліфікаційної роботи - це поглиблення здобувачем теоретичних і практичних знань з обраного напрямку, вироблення умінь застосовувати їх при виконанні конкретних практичних завдань; сприяння пошуку сучасних наукових досягнень у певній сфері та вміння їх самостійно використовувати при розв'язанні прикладних проблем; визначення ступеня підготовки випускника до самостійної практичної діяльності. Працюючи над кваліфікаційною роботою, здобувач повинен засвоїти навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану й оптимальної структури, роботи з бібліографічними джерелами, статистичною інформацією, фінансовою звітністю, аналізу та оцінки різних аспектів фінансово-господарської діяльності суб'єкта економічних відносин, обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій. При цьому здобувач повинен продемонструвати належний рівень володіння компетентностями, а саме: вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; навички міжособистісної взаємодії, а також здатність:

- ✓ до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ✓ спілкуватися іноземною мовою;

- ✓ проведення досліджень на відповідному рівні;
- ✓ працювати в міжнародному контексті;
- ✓ діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ✓ використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;
- ✓ використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання;
- ✓ оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ✓ оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- ✓ застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ✓ до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ✓ застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ✓ використовувати сучасні інформаційні, фінансові технології, методи та прийоми для ухвалення оптимальних рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ✓ оцінювати вплив інституційних і соціально-психологічних аспектів поведінки для обґрунтування та прийняття управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

До основних завдань проведення кваліфікаційного дослідження належать:

- систематизація та поглиблення науково-теоретичних знань у контексті вирішення певних практичних завдань;
- формулювання конкретної наукової проблеми, яка не знайшла достатнього висвітлення у фаховій літературі та не розв'язана на практиці;
- напрацювання системного підходу до розгляду вказаної проблеми, виявлення закономірностей і тенденцій у розвитку економічних і фінансових відносин, застосування та розвиток умінь

наукового дослідження, категоріального й теоретичного відображення подій, що відбуваються в економіці, з наступним самостійним обґрунтуванням способів і засобів вирішення зазначеної проблеми;

- оволодіння сучасними методами наукового дослідження, нагромадження та статистичної обробки одержаної інформації, в тому числі за допомогою програмно-технічних засобів;

- формування вміння обґрунтовувати власний погляд з актуальних економічних проблем, формулювати рекомендації, пропозиції та висновки за результатами проведеного дослідження;

- презентація вмінь роботи над текстом, його редагування, літературної обробки, дотримання норм оформлення текстів відповідно до існуючих стандартів.

Із зазначених завдань випливає, що кваліфікаційна робота характеризується всіма **ознаками наукової праці**. Науковий аспект кваліфікаційної роботи визначає її зміст, відрізняє її від звичайного реферату, курсової або кваліфікаційної роботи здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, в яких також викладаються (з посиланнями на авторів) думки інших науковців. На відміну від них, кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти **повинна обґрунтовувати нові чи відносно нові ідеї**, в ній має бути **поглиблений** аналіз причинно-наслідкових зв'язків різних проявів фінансово-економічних відносин, повинні бути запропоновані **оригінальні способи розв'язання проблемних ситуацій**.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота містить глибоке науково-теоретичне осмислення актуальної організаційно-управлінської або соціально-економічної проблеми, а також обґрунтований проект практичного її розв'язання, виконаний на основі проведеного аналізу діяльності конкретної організації-замовника (бази дослідження).

Кваліфікаційну роботу здобувач виконує індивідуально за затвердженою темою з дотриманням таких **вимог**:

- доведеність теоретичних положень з посиланням на першоджерела;

- використання реальної (достовірної) статистичної, фінансової, податкової, бухгалтерської звітності, зібраної та проаналізованої протягом виробничої практики;

- наявність обґрунтованих здобувачем пропозицій теоретичного та прикладного характеру за темою й об'єктом дослідження, які ЕК могла б рекомендувати до впровадження, а результати роботи - включити до наукового звіту кафедри;

- наявність у здобувача не менше однієї публікації за темою кваліфікаційної роботи, в тому числі й у співавторстві.

Увага!

Здобувач – автор кваліфікаційної роботи на момент її захисту в Екзаменаційній комісії повинен мати хоча б одну наукову публікацію за обраною темою дослідження.

Кваліфікаційне дослідження – це завершальна стадія науково-дослідної діяльності здобувача в закладі вищої освіти. Виконання ж кваліфікаційної роботи є послідовним процесом і здійснюється за такими *етапами*:

1. Вибір здобувачем теми дослідження та наукового керівника; затвердження теми роботи на засіданні кафедри та вченої ради економічного факультету протягом першого місяця навчання в магістратурі.

2. Опрацювання літературних джерел, складання плану роботи та його узгодження з науковим керівником.

3. Виконання завдань наукового дослідження згідно з його робочим планом.

4. Узагальнення результатів дослідження та оформлення роботи.

5. Подання готової роботи науковому керівнику для отримання його відгуку.

6. Перевірка кваліфікаційної роботи на оригінальність (академічний плагіат) (не пізніше 14 днів до попереднього її захисту).

7. Рецензування роботи (не пізніше 10 днів до попереднього її захисту):

7а. Зовнішнє рецензування - подання роботи на ознайомлення керівництву бази дослідження, отримання та оформлення зовнішньої рецензії.

7б. Внутрішнє рецензування - подання роботи на кафедру для реєстрації та ознайомлення внутрішнім рецензентом, отримання від нього внутрішньої рецензії на роботу.

8. Попередній захист роботи на кафедрі; в разі необхідності, усунення виявлених в роботі недоліків.

9. Отримання допуску до захисту кваліфікаційної роботи в ЕК.

10. Підготовка виступу (презентації) для представлення результатів проведеного наукового дослідження.

11. Захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Рішенням засідання кафедри кожному здобувачу призначається науковий керівник з числа викладачів кафедри, а в разі необхідності – з числа висококваліфікованих спеціалістів підприємств, установ, організацій відповідного профілю. Науковий керівник повинен мати вчене звання професора або доцента, вчений ступінь доктора або кандидата наук та проводити наукові дослідження відповідного напрямку.

Науковий керівник надає науково-методичну допомогу здобувачу в його самостійному дослідженні, проводить зі здобувачами групові та індивідуальні консультації у визначені графіком дні протягом всього терміну, який передбачений для виконання кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи:

- 1) складає і контролює графік виконання роботи;
- 2) консультує й організовує діяльність здобувача з питань написання роботи, координує роботу в межах своєї компетенції;
- 3) повинен засвідчити факт дотримання нормативних вимог і достатню якість виконаної роботи;
- 4) готує і подає на кафедру відгук на роботу;
- 5) повинен бути присутнім на захисті роботи, виконанням якої він керував.

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач:

- 1) має право вибору теми з числа запропонованих кафедрою або може запропонувати іншу тему (при цьому вона повинна бути грамотно сформульована й аргументована);
- 2) самостійно підбирає літературні джерела (монографії, наукові статті) і досконало відпрацьовує їх;
- 3) обов'язково аналізує ступінь вивченості теми у вітчизняних і зарубіжних наукових джерелах;
- 4) має право на отримання консультацій наукового керівника;
- 5) зобов'язаний відповідно до встановленого графіка виконання роботи звітувати перед керівником про виконання запланованих етапів роботи;

6) повинен враховувати в роботі зауваження та пропозиції керівника;

7) несе особисту відповідальність за правильність прийнятих трактувань, обґрунтувань, висновків і якість оформлення роботи;

8) несе особисту відповідальність за унікальність викладеного матеріалу.

Власні дії, пов'язані з проведенням наукового дослідження, здобувач повинен узгоджувати з призначеним йому науковим керівником.

Увага!

Здобувач несе відповідальність за достовірність використаної в роботі інформації, відповідність джерелам зроблених у роботі посилань і самостійність виконання кваліфікаційної роботи в цілому. Обґрунтованість зроблених у роботі висновків і внесених пропозицій перевіряє та підтверджує науковий керівник.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми

Цей етап кваліфікаційного дослідження - його основа. Крім того, від обраної теми, як правило, залежать напрями подальшої наукової та професійної діяльності майбутнього фахівця. Тому до вибору теми кваліфікаційної роботи здобувачу потрібно підходити виважено, раціонально, з урахуванням власних наукових пріоритетів, а також усіх можливостей при зборі практичного матеріалу, наступним формуванням інформаційної бази роботи та потенціалу використання результатів наукового дослідження в майбутній професійній діяльності.

Здобувач має право обрати тему з рекомендованої тематики кваліфікаційних робіт. Вона щорічно оновлюється з урахуванням тенденцій розвитку фінансової системи України та глобальних економічних процесів, затверджується на засіданні кафедри та розміщується в публічному доступі. Здобувач має можливість ознайомитися із затвердженою тематикою кваліфікаційних робіт, яка розміщена на сайті кафедри фінансів і кредиту в розділі «Освітній процес», за посиланням <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry->

ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kvalifikatsijna-robota.

Здобувач, який активно займається науковими пошуками, може запропонувати власну тему дослідження з обов'язковим обґрунтуванням доцільності й актуальності її розробки.

Порада здобувачу

Не переривайте діалектику наукових досліджень у минулому, а спрямуйте свої зусилля на поглиблення й узагальнення знань у сфері власних наукових інтересів.

Можливість проведення здобувачем кваліфікаційного дослідження за обраною темою залежить від ступеня її науково-теоретичної актуальності, а також наявності відповідної потреби в результатах такого дослідження з боку суб'єктів фінансово-економічних відносин. Тому робота повинна бути виконана на замовлення, відповідно - на практичних матеріалах діяльності конкретного підприємства, організації чи установи. Приклад оформлення замовлення (клопотання) наведено в **додатку А**.

Увага!

Кваліфікаційну роботу потрібно виконати на замовлення органу державної влади або місцевого самоврядування, підприємства, установи чи організації.

Назва теми роботи повинна бути лаконічною та чіткою.

На завершення цього етапу наукового дослідження здобувач повинен подати на ім'я завідувача кафедри фінансів і кредиту письмову заяву, в якій необхідно вказати тему кваліфікаційної роботи, а також висловити побажання щодо призначення наукового керівника (зразок заяви наведено в **додатку Б**).

Затвердження теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника відбуваються на засіданні кафедри фінансів і кредиту та вченої ради економічного факультету. Уточнення чи зміна теми кваліфікаційної роботи допускається лише у виняткових випадках з дозволу наукового керівника та відповідного рішення випускової кафедри.

Увага!

При виборі теми кваліфікаційної роботи потрібно зважати на:

- актуальність теми, її відповідність реальним завданням і перспективам розвитку національної економіки;
- відповідність обраного напряму кваліфікаційного дослідження науково-дослідній проблематиці, над якою працюють викладачі кафедри фінансів і кредиту;
- наявність замовлень і запитів підприємств, установ і організацій на обрану тему наукового дослідження;
- можливість узгодження теми роботи з керівником виробничої практики від підприємства (організації, установи), на матеріалах якого вона буде виконана;
- наявність доступу до необхідної статистичної та фінансово-економічної інформації про обраний об'єкт і предмет дослідження;
- наявність власних напрацювань за темою роботи.

2.2. Опрацювання літератури, складання плану роботи

Успішність проведення наукового дослідження значною мірою залежить від того, наскільки продуманою та цілеспрямованою є підготовча робота. Тому здобувач, обравши тему, повинен чітко розуміти її мету, послідовність виконання роботи, вміло підібрати відповідні літературні джерела, в тому числі монографічні, навчальні, законодавчо-нормативні, а також Інтернет-ресурси.

Порада здобувачу

Зверніться за допомогою до викладачів кафедри, працівників наукової бібліотеки ЧНУ ім. Ю.Федьковича, які кваліфіковано порадять, як працювати з інформаційною базою за темою Вашого дослідження.

Після вивчення літературних джерел необхідно перейти до складання плану кваліфікаційної роботи.

Увага!

При складанні плану кваліфікаційної роботи зауважте таке:

- план має розкривати суть обраної теми, напрямок досягнення мети дослідження, постановки та виконання окремих завдань у роботі;
- питання плану повинні бути чіткі та розкриті в логічній послідовності та взаємозв'язку.

Порада здобувачу

Самостійно підготуйте кілька (два-три) варіанти плану роботи. Після обговорення запропонованих варіантів з науковим керівником відберіть (або на їх основі складіть) найбільш прийнятний план кваліфікаційного дослідження.

Під час виконання завдань дослідження план може бути уточнений і відкоригований.

2.3. Зміст, структура й обсяг кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота як оригінальне теоретично-прикладне дослідження мусить мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. Структура кваліфікаційної роботи розкривається через такі її складові: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи не повинен перевищувати 70 сторінок друкованого тексту.

Мова кваліфікаційної роботи – державна, стиль – науковий.

Кваліфікаційна робота, подана до захисту, має містити такі складові:

- титульна сторінка;
- перелік умовних позначень і скорочень (за необхідності);
- анотація;
- зміст роботи;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульна сторінка входить до загального обсягу роботи, має номер 1, але не нумерується (зразок титульної сторінки наведено в додатку В).

Анотація – стислий виклад основного змісту роботи. Обсяг анотації складає до 800 знаків. Анотація подається на аркуші, наступному після титульної сторінки (без його урахування в послідовній нумерації сторінок кваліфікаційної роботи). Вона розміщується разом з ключовими словами та засвідченням автора про оригінальність проведеного ним дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у роботі) наводяться в називному відмінку. Кількість ключових слів – не менше 5 (зразок анотації наведено в додатку Г).

Зміст кваліфікаційної роботи входить до загального обсягу роботи, має номер 2, але не нумерується. Він містить назви всіх її структурних частин із зазначенням початкових сторінок (приклад оформлення змісту наведено в додатку Д).

Основна частина кваліфікаційної роботи складається зі вступу, трьох логічно завершених розділів, що розбиваються на підрозділи, висновків до розділів, загальних висновків.

Вимоги до вступу кваліфікаційної роботи:

- ✓ розпочинається на сторінці 3;
- ✓ рекомендований обсяг – 3-4 сторінки;
- ✓ у вступі подається загальна характеристика кваліфікаційної роботи, а саме: зазначається актуальність та суспільно-економічна й управлінська значущість теми, проблема дослідження, мета та завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, методологічна та інформаційна база дослідження, наукова новизна отриманих результатів, апробація результатів дослідження, відомості про структуру й обсяг кваліфікаційної роботи.

Під *актуальністю теми* розуміється її значимість, тобто наукове та практичне значення її розробки для потреб розвитку фінансової системи держави.

Обґрунтування актуальності теми дозволяє виявити *ступінь розробки проблематики дослідження*, тобто шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими науковими працями та здобутками визначити завдання дослідження, які розглядаються під кутом зору його мети.

Мета дослідження – це запланований результат, який полягає в розв'язанні наукової проблеми шляхом удосконалення вибраної сфери діяльності конкретного об'єкта. Мета формулюється лаконічно. Вона повинна точно виражати те основне, що намагається зробити дослідник, і конкретизується та розкривається в завданнях дослідження.

Завдання дослідження зазначають для того, щоб конкретизувати його мету. Вони розглядаються як основні етапи дослідження здобувача. Перелік завдань мусить корелювати зі змістом підрозділів кваліфікаційної роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Об'єкт дослідження повинен відповідати обраній темі; об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як ціле із частковим: предмет перебуває в межах об'єкта, характеризуючи тему дослідження (наприклад, за об'єкт кваліфікаційної роботи може бути обрана система фінансових відносин держави, у межах якої розглядається конкретний предмет – механізм формування та використання державних цільових фондів).

Методологічна база дослідження формується на основі положень світової та вітчизняної економічної думки, дослідженнях провідних науковців і практиків у сфері фінансів, які вплинули на позиції автора кваліфікаційної роботи, а також чинній законодавчо-нормативній базі. Вона розкриває *методи дослідження*, перелік яких може містити:

а) загальнонаукові методи: порівняння, аналіз, синтез, індукція та дедукція, аналогія, розвиток від абстрактного до конкретного, історичне й логічне тощо;

б) специфічні методи економічного дослідження, в тому числі статистичні й економіко-математичні методи.

Інформаційна база дослідження містить джерела аналітичних даних і матеріали, які використані у процесі виконання поставлених у роботі завдань (наприклад, офіційна статистична звітність; статутні документи, фінансова звітність суб'єктів господарювання; дані соціологічних досліджень тощо).

Наукова новизна одержаних результатів формулюється на основі науково обґрунтованих і практично доведених студентом новаторських ідей, положень, пропозицій як теоретичного, так і прикладного характеру. Як правило, у своєму формулюванні передбачає використання фраз на кшталт: «удосконалено підходи (або трактування, класифікацію, порядок, напрями тощо) ...», «набуло подальшого розвитку засади (або обґрунтування, методичні рекомендації тощо) ...»;

Апробація та практичне значення результатів дослідження:

- містить перелік наукових конференцій, семінарів, круглих столів тощо, на яких здобувач доповідав про окремі результати дослідження та опублікував наукову статтю або тези;

- містить вказівку на можливість їх використання з метою поліпшення, вдосконалення чи реформування відповідних процесів, механізмів та інструментів фінансової взаємодії. Підтвердженням цьому також слугує довідка про впровадження результатів магістерського дослідження, яку здобувач повинен отримати на підприємстві, в установі чи організації, за матеріалами якої була написана робота (приклад оформлення довідки наведено в додатку Е).

На завершення вступу кваліфікаційної роботи потрібно зазначити її *структуру та обсяг*.

Вимоги до основної частини кваліфікаційної роботи:

Основна частина роботи (до 70 сторінок) складається з трьох розділів, кожен з яких передбачає наявність двох або трьох підрозділів і висновків до кожного розділу (1-2 сторінки).

Увага!

- матеріал у розділах, а всередині розділів – по підрозділах, потрібно рівномірно розподілити; рекомендований обсяг розділів – 20-25 сторінок, питань – 8-12 сторінок;
- розділ не може складатися з одного питання;
- назви розділів не повинні повторювати назву теми роботи, а назви підрозділів – назви розділів;
- кількість ілюстрацій (рисуноків і таблиць) у розділах повинна бути оптимальною; великі за обсягом ілюстрації (які займають більше як одну сторінку) слід винести в додатки;
- останні один-два абзаци в кожному підрозділі – це стислий підсумок основних положень, розкритих у ньому;
- при використанні в роботі цитат або довільному викладі запозиченого матеріалу обов'язково необхідно зазначити джерело використаної інформації.

Перший розділ:

- має теоретичний характер (здобувач повинен навести основні теоретичні положення досліджуваної проблеми, розкрити їх суть);
- відображає здатність здобувача самостійно опрацьовувати літературні джерела за темою дослідження із наступним формулюванням висновків (треба проаналізувати наукову полеміку фахівців та обґрунтувати власний погляд з проблематики кваліфікаційної роботи);
- містить характеристику принципів, методів і прийомів аналізу предмета наукового дослідження.

Порада здобувачу

При написанні першого розділу кваліфікаційної роботи:

- подавайте напрацьований матеріал за принципом поступового звуження діапазону досліджуваних питань так, щоб логічно виділити і постійно тримати в центрі уваги проблему, що є предметом аналізу у Вашій роботі;
- наведіть і охарактеризуйте моделі, формули, які Ви будете використовувати в наступних розділах роботи.

Другий розділ:

- має аналітичний характер (за допомогою вищенаведених методів на основі інформаційної бази кваліфікаційної роботи здобувач повинен провести розрахунки, проаналізувати та оцінити фактичний стан предмету дослідження, виявити особливості й тенденції його розвитку);
- відображає вміння здобувача самостійно аналізувати фактологічний і цифровий матеріал, узагальнювати його, а також формулювати висновки й пропозиції;
- містить ілюстрації, які в компактному та зручному для сприйняття вигляді характеризують досліджувані процеси.

Увага!

- при підготовці другого розділу кваліфікаційної роботи здобувач повинен використати фактологічний і цифровий матеріал за період не менший, ніж п'ять років;
- не допускається дублювання (переписування) тексту статутних документів, аналітичних записок, звітів підприємств (установ, організацій);
- необхідно виявити вплив і оцінити ступінь впливу окремих факторів на досягнутий рівень розвитку об'єкта дослідження.

Порада здобувачу

При написанні другого розділу кваліфікаційної роботи проаналізуйте вихідну цифрову інформацію за складом, структурою, в динаміці; застосуйте методику факторного аналізу; оцініть у цілому та в розрізі окремих показників результати фінансово-господарської діяльності суб'єкта, стан якого Ви вивчаєте.

Третій розділ:

- має прикладний (рекомендаційний) характер (необхідно вказати на резерви поліпшення фінансового стану суб'єкта, обґрунтувати напрямки розв'язання проблем, виявлених у ході наукового дослідження);
- містить пропозиції щодо альтернативних способів прийняття рішень, а також оцінку можливих результатів їх реалізації;
- охоплює математичні фінансові розрахунки ефекту, якого можна очікувати від реалізації пропозицій автора кваліфікаційної роботи.

Порада здобувачу

При написанні третього розділу кваліфікаційної роботи, на основі висновків перших двох розділів запропонуйте реальні заходи щодо поліпшення умов виконання фінансових завдань конкретного економічного суб'єкта.

Увага!

- при підготовці третього розділу кваліфікаційної роботи здобувачу необхідно самостійно обґрунтувати пропозиції за темою дослідження, а не використовувати запозичені з різних джерел рекомендації;
- рекомендації мусять бути не узагальненими, а конкретними, чітко сформульованими, такими, що впливають з матеріалів проведеного дослідження і мають практичне значення;
- наведення в кваліфікаційній роботі прикладів зарубіжного досвіду за темою дослідження не можуть бути описового характеру; здобувачу необхідно вказати на можливості його використання у вітчизняних реаліях розвитку економічних систем.

Увага!

Висновки до кожного розділу призначені для послідовного відображення результатів виконання завдань кваліфікаційної роботи. Тому в цих висновках треба навести основні положення теоретичного або прикладного значення, які впливають з логіки вивчення окремих питань і дослідження тих чи інших складових предмета кваліфікаційної роботи.

Вимоги до висновків кваліфікаційної роботи:

У висновках (3-4 сторінки) необхідно сформулювати основні результати дослідження, пропозиції автора щодо конкретного об'єкта кваліфікаційної роботи, визначаючи їх вагомість для поліпшення практики регулювання відповідних фінансових відносин.

Увага!

У висновках належить концентровано навести результати наукових пошуків здобувача в рамках виконання всіх завдань кваліфікаційної роботи.

Вимоги до списку використаних у кваліфікаційній роботі джерел:

- містить тільки ті джерела, які здобувач використовував під час виконання кваліфікаційного дослідження, тобто ті, на які є посилання в роботі;

- глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел визначається потребами дослідження, проте має налічувати не менше 50 найменувань, у тому числі праці зарубіжних науковців;

- оформлений за чинними державними стандартами щодо бібліографічних джерел.

Додатки - матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладу або форми подачі не можуть бути внесені в основну частину (звітність, схеми, таблиці, діаграми, графіки, інші матеріали).

Вимоги до додатків кваліфікаційної роботи:

- мають збагачувати (доповнювати або ілюструвати) зміст кваліфікаційної роботи;

- містять завірені печатками підприємств (установ, організацій) документи (фінансову та іншу звітність), які здобувач використав як джерело цифрового матеріалу;

- містять таблиці, додаткові та допоміжні матеріали – графіки, схеми, в тому числі блок-схеми проведення розрахунків за допомогою комп'ютерної техніки та їх результати, щоб не перевантажувати основну частину роботи;

- посилання на додатки в основній частині роботи обов'язкові.

Увага!

Наявність додатків обов'язкова.

Порада здобувачу

Сторінки кваліфікаційної роботи, на яких розміщені додатки, до загального її обсягу не зараховуються. Тому внесіть у додатки той матеріал, який, на Ваш погляд, допомагає повно та всебічно розкрити предмет дослідження, а також обґрунтувати Ваші висновки.

2.4. Виконання завдань наукового дослідження

Наукове дослідження доцільно розпочати з вивчення літературних джерел монографічного, навчального та публіцистичного характеру, матеріал з яких ляже в основу написання першого розділу роботи. Для цього можна скористатися каталогами бібліотек, у тому числі розміщеними на Інтернет-ресурсах.

Глибоке вивчення чинної законодавчо-нормативної бази, літературних та Інтернет-джерел, що містять результати наукових досліджень і висвітлюють погляди вітчизняних і зарубіжних фахівців з теми кваліфікаційної роботи (монографій, наукових збірників, матеріалів наукових і науково-практичних конференцій, публікацій у спеціальних журналах, періодичній пресі, тощо), дозволить здобувачу грамотно провести наукову полеміку. При цьому особливу увагу потрібно звернути на дискусійні, неоднозначні твердження науковців, пропозиції практиків. Підсумком теоретичної частини дослідження здобувача (першого його розділу) стане визначення власного погляду щодо розглянутих питань. Його наявність суттєво підвищує цінність проведеного здобувачем дослідження, тому є обов'язковою.

Інший важливий етап - збір статистичного (фактологічного й цифрового) матеріалу, який відображає суть, динаміку досліджуваних об'єктів та явищ. Здобувач повинен зібрати та опрацювати основну його частину в період проходження виробничої практики. Процес збору цифрового матеріалу складний і потребує певного досвіду. Тому перед проходженням практики здобувачу треба отримати від наукового керівника консультацію з таких питань:

- конкретні напрямки дослідження;
- методика збору та обробки інформації, її джерела;
- можливі ілюстрації для окремих розділів роботи.

Джерелами фактичного та числового матеріалу можуть бути: статистичні збірники, огляди та публікації в пресі, дані оперативної, статистичної, бухгалтерської та податкової звітності, матеріали ревізій, перевірок, обстежень, економічного аналізу, виробничих нарад, інформація з Інтернету тощо. Збір практичного матеріалу щодо досліджуваних фінансових явищ, без обробки якого неможливе написання другого й третього розділів кваліфікаційної роботи, - досить трудомісткий процес. Щоб його результати були об'єктивними, необхідно врахувати основні вимоги, які висуваються до інформації: повнота, періодичність, порівнянність, достовірність.

Повнота означає, що потрібно повністю охопити явище або елементи досліджуваного процесу, розглянути всі сторони проблеми, зібрати дані за максимально можливий безперервний термін (мінімум, за п'ять останніх років). Основною формою збору інформації для кваліфікаційної роботи є вибіркове спостереження. За такого спостереження необхідно виконувати вимоги типовості фактів. Типові факти виступають особливою формою повноти даних.

Періодичність досягається опрацюванням даних за однакові періоди часу – рік, квартал різних років, інші звітні періоди.

Порівнянність реалізується тоді, коли зібрані в процесі вибіркового спостереження факти взаємопов'язані між собою, мають спільну основу. Порівнювання фактів дасть змогу підсумувати їх і зробити загальні висновки, внести реальні пропозиції. Цю вимогу необхідно особливо враховувати при виборі об'єкта для збору практичного матеріалу та інформації.

Необхідність отримання в результаті дослідження обґрунтованих і правильних висновків пов'язана з *вірогідністю*. Вірогідною вважається інформація, яка відображає справжні, правдиві параметри фінансових явищ. Різниця між величиною, отриманою в результаті вимірювання, та дійсними величинами явищ називається *помилкою*. Вимірювання можуть бути неточними через помилки реєстрації, обчислення та несучільні спостереження, помилки в арифметичних розрахунках при обробці зібраної інформації. Наявність таких помилок у кваліфікаційній роботі здобувача не допускається. Щоб результати кваліфікаційного дослідження були вірогідними, не варто вибирати для дослідження об'єкти, які функціонують у найліпших або найгірших умовах.

Після закінчення збору статистичного матеріалу здобувачу необхідно його згрупувати та проаналізувати. Для цього отриману інформацію належить опрацювати за допомогою економіко-математичних методів дослідження, технологій комп'ютерної обробки даних, а також представити у вигляді аналітичних таблиць, рисунків (графіків, діаграм, схем) з обов'язковою характеристикою результатів такого дослідження.

Опрацювання різних джерел інформації, аналіз і оцінка отриманих даних – це основа для формулювання висновків і обґрунтування пропозицій здобувача за темою його кваліфікаційного дослідження.

Увага!

До найбільш **типових недоліків** кваліфікаційної роботи належать:

- механічне переписування основних положень чинних законодавчо-нормативних документів, відсутність самостійного опрацювання конкретних матеріалів, фактів і даних, що стосуються теми дослідження;

- запозичення негативних прикладів у організації фінансів тільки з літературних джерел без їх розкриття завдяки самостійному вивченню й аналізу діяльності відповідних підприємств, установ, організацій;

- недотримання наукової етики – використання чужої інтелектуальної власності без дозволу її автора або без посилання на використане джерело (плагіат);

- відсутність узагальнень і наочної ілюстрації описаних процесів і явищ за допомогою таблиць і рисунків;

- неглибокий аналіз цифрових матеріалів, відсутність практичних навичок застосування економіко-математичних методів, засобів програмного забезпечення та недостатній зв'язок аналітичних даних з внесеними пропозиціями;

- внесення рекомендацій і пропозицій не за конкретним об'єктом дослідження.

Порада здобувачу

Ви зможете уникнути вказаних недоліків, якщо:

- проілюструєте всі викладені положення законодавчо-нормативних актів реальними прикладами (за результатами дослідження під час виробничої практики);

- вивчивши загальні показники діяльності економічних суб'єктів за певний період, виявите їхню динаміку, тенденції та перспективи.

У міру підготовки окремих питань і розділів кваліфікаційної роботи здобувач передає їх на перевірку своєму науковому керівнику.

2.5. Узагальнення результатів дослідження й оформлення роботи

2.5.1. Загальні вимоги

Результати проведеного дослідження потрібно викласти в роботі з дотриманням таких вимог:

- змістовність і конкретність;
- системність і послідовність;
- виділення в тексті окремих абзаців;
- завершеність викладу кожної думки;
- уникнення тавтології (повторення слів);
- належне (стандартне) оформлення роботи.

Текст кваліфікаційної роботи повинен бути набраний за допомогою комп'ютерної техніки (14 кегль, шрифт Times New Roman, міжрядковий інтервал – 1,5) без пропусків і скорочень слів. Загальна кількість рядків на сторінці - в межах 28-30.

Папір для написання роботи використовують лише білого кольору, стандартного формату А4 (210 x 297 мм). Текст пишуть тільки на одній сторінці аркуша та розміщують так, щоб залишилися поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм.

Текст роботи чи окремі його фрагменти не виділяють курсивом або жирним шрифтом. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи (вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки) починають з нового аркуша. Питання в межах розділу належить розміщувати одне за одним, розмежовуючи їх подвійним міжрядковим інтервалом (2 * 1,5 інтервали).

Назви структурних частин роботи (зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел) виконують прописними (великими) буквами по центру сторінки, без крапки в кінці речення; назви питань у кожному розділі – з відповідною нумерацією питань, з великої літери, малими буквами, з абзацу. Назву питання відокремлюють від назви розділу та від наступного тексту подвійним міжрядковим інтервалом (2 x 1,5 інтервали).

Приклади оформлення заголовків структурних частин кваліфікаційної роботи наведено в **додатку Ж**.

Кваліфікаційна робота подається на кафедру фінансів і кредиту у твердій палітурці (переплетеною). Можна використовувати спеціальні папки «дипломна робота», в яких комплект аркушів має отвори для самостійного зшивання.

2.5.2. Вимоги до нумерування:

а) сторінок роботи:

нумерацію всіх сторінок роботи здійснюють за допомогою арабських цифр (без знака №), які проставляють на аркуші зверху справа, без крапки в кінці. Титульний аркуш вважається першою сторінкою, але номер на ньому не проставляють. Сторінки списку використаних джерел і додатків не враховують до загального обсягу кваліфікаційної роботи;

б) ілюстрацій:

таблиці та графічний матеріал мають окрему нумерацію в межах кожного розділу. Номер повинен складатися з номера розділу і - через крапку - порядкового номера таблиці, рисунка або формули. Наприклад, запис «Таблиця 2.1.» означає першу таблицю другого розділу.

Кожна ілюстрація (таблиця, рисунок) повинна мати посилання на джерело, на основі якого вона складена. Крім того, на всі таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання в тексті. При цьому слово «таблиця» перший раз у тексті пишуть повністю, а другий і всі наступні – скорочено. Наприклад, «...наведено в табл. 2.1.».

Таблиці і рисунки, які винесені в додатки, мають окрему нумерацію в тій послідовності, в якій на них є посилання в тексті;

в) приміток:

Примітки до тексту й таблиць, в яких указують довідкові й пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо наведена одна примітка, то її не нумерують, а після слова «Примітка» ставлять крапку, наприклад:

Примітка.

Якщо приміток більше, ніж одна, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки: 1.

2.

г) формул:

нумерування формул також потребує знання деяких особливостей їх оформлення. Нумерувати потрібно лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується. Порядкові номери позначають арабськими цифрами у круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.

2.5.3. Правила подання ілюстративного матеріалу

Наявність у кваліфікаційній роботі таблиць, а також рисунків дає змогу викласти матеріал більш доказово, полегшує його сприйняття.

Таблиці та рисунки, що є обов'язковою частиною роботи, можуть бути винесені в додатки, а також розташовані прямо в тексті. Таблицю або рисунок розміщують у тексті одразу після посилання на них чи на наступній сторінці.

Назва кожної таблиці або рисунка містить повну інформацію про наведені в них показники, тобто заголовки повинні відповідати змісту ілюстративного матеріалу та вказувати на об'єкт і період, до якого відносяться. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними.

Використання в кваліфікаційній роботі кольорового ілюстративного матеріалу, а також відсканованих таблиць і рисунків не допускається:

а) таблиці:

цифровий матеріал, коли його багато або є необхідність у порівнянні певних показників, оформлюють у таблиці. Як правило, після таблиць робиться узагальнення про нове (виведене) знання, яке вводиться до тексту фразами: «Аналіз даних, наведених у таблиці, дає змогу зробити висновок про те, що...», тощо. Часто такі таблиці сприяють виявленню та формулюванню певних закономірностей.

Звичайно таблиця складається з таких елементів: порядкового номера й тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф (головки), горизонтальних рядків і вертикальних граф (основної частини, тобто прографки).

Напис «Таблиця» із зазначенням її номера розміщують у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці.

Назву таблиці пишуть симетрично по центру над таблицею. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Заголовки граф таблиці повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких. Таблицю, як правило, доцільно розміщувати на одній сторінці. Перенос її на наступну сторінку за необхідності допускається, якщо в ній містяться взаємопов'язані характеристики об'єкта дослідження. При переносі таблиці у правому верхньому кутку аркуша потрібно писати «Продовження табл.» із зазначенням її номера.

Приклади оформлення таблиць наведено в додатку **И**.

У таблиці належить обов'язково вказати одиниці виміру наведених показників.

У рядку таблиці, в якому відсутня цифрова інформація, необхідно поставити прочерк;

б) рисунки:

ілюструють кваліфікаційну роботу, виходячи з певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом. Він повинен допомогти уникнути рисунків випадкових, пов'язаних з другорядними деталями тексту та запобігти невиправданним пропускам рисунків до найважливіших питань. Кожен рисунок повинен відповідати тексту, а текст - рисунку.

Назви рисунків розміщують після їхніх номерів.

Підпис під рисунком звичайно має чотири основні елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;

- порядковий номер рисунку, який указують без знака номера арабськими цифрами;

- тематичний заголовок рисунку, що містить текст із якомога більш стислою характеристикою зображеного;

- експлікацію, яку будують так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Зазначимо, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Основними видами рисунків у дипломних роботах є схема, діаграма і графік.

Схема - це зображення, котре передає, зазвичай, за допомогою умовних позначень і без збереження масштабу основну ідею якогось процесу та показує взаємозв'язок їх головних елементів.

Діаграма – один зі способів графічного зображення залежності між величинами. У діаграмах наочно відображають і аналізують масові дані. Відповідно до форми побудови розрізняють діаграми площинні, лінійні й об'ємні. У кваліфікаційних роботах найбільшого розповсюдження набули лінійні діаграми, а з площинних - стовпчикові (стрічкові) та секторні.

Результати обробки числових даних можна подати у вигляді графіків. *Графіки* використовують як для аналізу, так і для підвищення наочності ілюстративного матеріалу.

Крім геометричного образу, графік містить низку допоміжних елементів:

- загальний заголовок графіка;
- словесне пояснення умовних знаків і сенсу окремих елементів графічного образу;
- осі координат, шкалу з масштабами і числові сітки;
- числові дані, що доповнюють або уточнюють величину нанесених на графік показників.

Осі координат графіка викреслюють суцільними лініями. На кінцях координатних осей стрілок не ставлять. На координатних осях указують умовні позначення та розмірності відкладених величин у прийнятих скороченнях. На графіку треба писати лише умовні літерні позначення, прийняті у тексті. Написи, що стосуються кривих і точок, залишають тільки у тих випадках, коли їх небагато і вони короткі. Багатослівні підписи замінюють цифрами, а розшифровку наводять у підрисунковому підпису.

Не варто оформлювати посилання на рисунки як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де наводиться інформація, пов'язана з рисунком, і де треба вказати на неї, розміщують посилання у формі виразу в круглих дужках «(рис. 3.1.)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1.», або «... як це відображено на рис. 3.1.».

Приклад оформлення рисунку наведено в додатку II.

2.5.4. Правила подання формул

При використанні формул необхідно дотримуватися певних техніко-орфографічних правил.

Найбільші, а також довгі й громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі й нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують усередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу й числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Необхідно знати й правила пунктуації в тексті з формулами. Загальне правило тут таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації:

- а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово;
- б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна за одною й не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Приклад оформлення формул наведено в додатку К.

2.5.5. Правила цитування та посилання на використані джерела

Усі наведені в кваліфікаційній роботі цитати та цифровий матеріал необхідно супроводжувати точними посиланнями на відповідні джерела.

Цитати, наведені дослівно, беруть у лапки. Якщо текст не приводять дослівно, а передають власними словами, обов'язково повинен бути збережений його зміст. Після закінчення цитати або цифрової інформації в квадратних дужках слід зазначити порядковий номер джерела у списку використаних джерел, далі через кому – сторінка джерела, де вміщена цитата. Наприклад, посилання [57, с. 712] означає, що цитату або цифрові дані взято з джерела, зазначеного в списку літератури під номером 57 на сторінці 712. Якщо джерел кілька, то вони відокремлюються між собою крапкою з комою, наприклад [13, с. 18; 32, с. 142].

2.5.6. Оформлення списку використаних джерел

Бібліографія в кваліфікаційній роботі містить перелік літературних та інших джерел, використаних при проведенні дослідження.

Дані про автора (авторів) і назви використаних робіт подають мовою оригіналу (без перекладу українською мовою).

Список використаних джерел розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічний опис формують згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Проміжки між знаками та елементами опису обов'язкові й використовуються для розрізнення знаків граматичної та приписаної пунктуації.

Зразок оформлення джерел наведено у додатку Л.

2.5.7. Правила оформлення додатків

Кожен додаток починають з нової сторінки.

Зверху справа зазначається малими літерами з першої великої слово «Додаток» і прописну (велику) літеру, що його позначає. Додатки можна позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь (наприклад, Додаток А, Додаток Б і т.д.). Єдиний додаток позначається як «Додаток А».

За необхідності, текст кожного додатка можна поділити на окремі складові, які потрібно пронумерувати в межах кожного додатка. Наприклад, додаток ДЗ.

Якщо додаток розміщений більше ніж на одній сторінці, на кожній з наступних треба на це вказати, зазначивши зверху справа, наприклад, «Продовження дод. Е».

Додатку дають заголовок, який пишуть малими літерами з першої прописної (великої). Його розташовують угорі сторінки, симетрично відносно тексту.

Наприклад,

Додаток В

Принципи формування та реалізації державної фінансової політики
у кризових умовах

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках. Розміщують додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

2.6. Політика академічної доброчесності

Випускні кваліфікаційні роботи здобувачів освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня вищої освіти підлягають перевірці на оригінальність (академічний плагіат). Її мета - поліпшити якість освітнього процесу та забезпечити дотримання *принципів академічної*

добročесності, що є обов'язковою вимогою фахової підготовки майбутніх магістрів фінансів, банківської справи та страхування. Порядок дотримання визначених Законом України «Про освіту» етичних принципів і правил деталізовано внутрішніми документами ЧНУ імені Юрія Федьковича (Положенням про виявлення та запобігання плагіату, Положенням про процедуру впровадження антиплагіатної системи). Згідно з ними автор кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

- самостійно провести наукове дослідження;
- послатися на всі джерела інформації, з яких використано ідеї, твердження або відомості;
- надати достовірну інформацію про використані джерела даних, застосовану методику та отримані результати дослідження.

Порада здобувачу

У процесі наукового дослідження й оформлення його результатів:

- уникайте академічного плагіату, самоплагіату, а також фабрикації та фальсифікації даних;
- дотримуйтеся правил цитування та посилання на використані джерела (див. пп. 2.5.5.).

Здобувач може самостійно перевірити роботу на оригінальність, використовуючи доступні, в тому числі безкоштовні, он-лайн ресурси. Проте результати такої перевірки мають тільки інформативний характер.

Офіційна перевірка кваліфікаційних робіт на оригінальність (академічний плагіат) проходить у встановлений кафедрою фінансів і кредиту термін, але не пізніше ніж за два тижні до дати їх захисту. Процедура перевірки включає такі етапи:

1) отримання здобувачем від наукового керівника дозволу на проходження перевірки на оригінальність (академічний плагіат) в антиплагіатній програмі, яка використовується в ЧНУ імені Юрія Федьковича;

2) надсилання схваленого науковим керівником основного тексту кваліфікаційної роботи (тексту без титульної сторінки, анотацій, списку використаних джерел і додатків) на корпоративну електронну пошту відповідальної особи, уповноваженої кафедрою;

3) отримання Експертного висновку і загального Звіту про оригінальність кваліфікаційної роботи. У разі незгоди з отриманим висновком здобувач має право впродовж наступного після одержання результатів перевірки дня подати апеляцію на ім'я декана економічного факультету.

За результатами перевірки на оригінальність (академічний плагіат) кваліфікаційна робота може бути допущена до захисту при дотриманні таких вимог:

1) ліміт кількості слів, перевищення якого активує сигнал схожості, - 10;

2) показник рекомендованої схожості (тобто некоректних запозичень – плагіату, самоплагіату) – не більше 30% обсягу роботи;

3) показник некоректних запозичень з одного джерела – не більше 5% обсягу роботи.

Недотримання зазначених вимог тягне за собою ухвалення Експертною радою кафедри фінансів і кредиту окремого рішення про допуск чи недопуск кваліфікаційної роботи до захисту та її направлення на доопрацювання з наступним затвердженням такого рішення на засіданні кафедри. При недостатньому рівні унікальності кваліфікаційна робота потребує доопрацювання та повторної перевірки не пізніше, ніж до попереднього захисту роботи. Якщо запозичення не будуть вилучені після повторного проходження перевірки на плагіат, робота не допускається до захисту.

2.7. Рецензування кваліфікаційної роботи

Відповідно до індивідуального завдання, здобувач зобов'язаний подати науковому керівнику готову роботу, оформлену відповідно до методичних вимог (але не переплетену) і підписану автором на її титульній сторінці.

Науковий керівник дає письмовий відгук, у якому відзначає:

- актуальність роботи;
- теоретичний рівень і практичне значення роботи;
- глибину розробки теми, правильність і обґрунтованість висновків;

- самостійність роботи здобувача над темою дослідження;

- ступінь підготовки здобувача до практичної діяльності.

Відгук повинен містити характеристику кожного розділу виконаної роботи, а також висновок наукового керівника про можливість допуску здобувача до захисту кваліфікаційної роботи.

При позитивному відгуку наукового керівника кваліфікаційну роботу допускають до рецензування.

Внутрішнього рецензента кваліфікаційної роботи призначає кафедра зі складу її штатних працівників.

Зовнішніми рецензентами дипломної роботи призначають спеціалістів підприємства, установи чи організації, на матеріалах яких проведене наукове дослідження. Вони повинні бути фахівцями з напрямку, що є об'єктом дослідження роботи. Кваліфікаційну роботу, виконану на замовлення, рецензують спеціалісти відповідного підприємства (установи, організації) - замовника.

Приклад рецензії наведено у **додатку М**.

Автори внутрішньої та зовнішньої рецензій на кваліфікаційну роботу формулюють її текст у довільній формі. При цьому бажане врахування прийнятої шкали й критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів (**додатки Н, П**), а також акцент на такі аспекти роботи:

- актуальність теми рецензованого наукового дослідження;
- позитивні сторони кваліфікаційної роботи;
- недоліки, виявлені в ході рецензування роботи;
- загальний висновок щодо відповідності кваліфікаційної роботи методичним вимогам вищої школи (внутрішня рецензія) або рівня кваліфікації її автора.

Обов'язковою вимогою до тексту рецензії є зазначення посади й місця роботи рецензента, а також підтвердження його підпису печаткою відповідної установи, організації чи підприємства (за її наявності).

Рецензії додаються до роботи разом іншими документами.

У випадку надання негативного відгуку науковим керівником або негативної рецензії остаточне рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту приймає, за результатами попереднього захисту, кафедра фінансів і кредиту.

Увага!

Кваліфікаційна робота може бути недопущена до захисту, якщо науковий керівник на попередніх засіданнях кафедри висловлював зауваження щодо її написання, а саме:

- робота не відповідає плану з погляду змісту, повноти, обсягу, структури, використання передбачених завданням фактичних і цифрових матеріалів, дотримання правил оформлення;
- у роботі виявлені текст або матеріали, повністю або частково запозичені з інших дипломних робіт і літературних джерел інших авторів, без відповідних посилань, тобто плагіат.

Кваліфікаційну роботу, яка не відповідає вимогам, повертають автору на доопрацювання.

При неможливості доопрацювання роботи в межах установленого строку кафедра фінансів і кредиту приймає рішення про недопущення кваліфікаційної роботи до захисту в поточному навчальному році.

2.8. Попередній захист кваліфікаційної роботи

За результатами перевірки роботи на плагіат, на основі відгуку керівника, висновків рецензентів колегіальним рішенням кафедри робиться висновок про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

Кафедра за окремим графіком проводить попередній захист кваліфікаційних робіт. У визначені графіком терміни здобувач повинен подати на кафедру кваліфікаційну роботу, підписану автором і науковим керівником, а також такі документи:

1. Замовлення (клопотання) на виконання наукового дослідження.
2. Письмовий відгук наукового керівника.
3. Внутрішня рецензія.
4. Зовнішня рецензія.
5. Довідка про впровадження результатів наукового дослідження.

Для попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувачу необхідно підготувати коротку (на 3-4 хвилини) доповідь про основні результати проведеного дослідження.

На засіданні кафедри розглядається інформація щодо стану готовності кваліфікаційної роботи до захисту.

Увага!

До захисту кваліфікаційної роботи можуть бути допущені здобувачі, які:

а) відповідно до індивідуального навчального плану не мають академічної заборгованості;

б) своєчасно, відповідно до методичних вимог підготували й подали на кафедру з усіма супровідними документами кваліфікаційну роботу;

в) успішно пройшли попередній захист кваліфікаційної роботи.

Рішенням кафедри фінансів і кредиту надається допуск до захисту кваліфікаційної роботи. Про прийняте рішення робиться позначка на титульній сторінці роботи (ставиться підпис завідувача кафедри).

2.9. Підготовка виступу (презентації) для представлення результатів проведеного наукового дослідження

До захисту кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний підготувати коротку (до 10 хвилин) доповідь (презентацію). У ній рекомендується зазначити таке:

1. Актуальність обраної теми.
2. Мета проведення наукового дослідження.
3. Об'єкт і предмет дослідження.
4. Основні завдання роботи та способи їх виконання.

Порада здобувачу

1. У доповіді розкрийте основний зміст роботи, приділивши увагу чотирьом-п'ятьом вузловим питанням, за такою схемою:

- сучасний стан, зокрема, недоліки, виявлені в ході дослідження;
- заходи, що пропонуються для усунення недоліків і посилення впливу позитивних факторів;
- вірогідна ефективність пропонованих рекомендацій.

2. Щоб Ваша доповідь була успішною:

- фінансово-грамотно та з професійною компетентністю розповідайте про результати власного дослідження;
- виступайте впевнено; користуйтеся текстом доповіді тільки в разі необхідності;
- під час виступу користуйтеся короткими фразами, словосполученнями та реченнями; цифрові дані округлюйте (наприклад, “близько сорока тисяч”, “понад шість мільйонів”, “майже двадцять відсотків” тощо);
- дотримуйтеся регламенту.

3. Заздалегідь проведіть репетицію власного виступу, особливу увагу звернувши на його тривалість, гучність голосу і темп мови, а також свої психофізіологічні відчуття.

Доповідь доцільно підсилити ілюстративним матеріалом – таблицями, рисунками, пояснюючи їхній зміст членам ЕК і слухачам захисту. Ілюстративний матеріал повинен бути поданий у формі презентації за допомогою програмного забезпечення.

2.10. Захист роботи

Кваліфікаційні роботи подаються здобувачами у визначений термін на кафедру фінансів і кредиту, але не пізніше, ніж за два тижні до дня захисту в ЕК.

Для захисту кваліфікаційної роботи секретарю ЕК здобувач повинен надати:

- а) оригінал роботи;
- б) комплект супроводжуючих, не підшитих до роботи, документів, а саме:
 - замовлення (клопотання) на виконання роботи,
 - відгук наукового керівника (**додаток Р**),

- внутрішню рецензію;
- зовнішню рецензію;
- довідку про впровадження результатів дослідження;

в) електронний варіант роботи, записаний у файлі формату pdf. Назва файлу повинна містити прізвище автора кваліфікаційної роботи.

Захист дипломних робіт відбувається на відкритому (публічному) засіданні ЕК.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи:

1. Представлення здобувача та його роботи головою ЕК.
2. Доповідь (презентація) здобувача.
3. Питання членів ЕК і відповіді здобувача на них.
4. Оголошення відгуку наукового керівника та рецензій на кваліфікаційну роботу.
5. Відповіді здобувача на зауваження наукового керівника та рецензентів.

6. Виступ наукового керівника (факультативно).

7. Завершальний виступ здобувача (факультативно).

Після захисту кваліфікаційна робота комплексно оцінюється на закритому засіданні ЕК. При цьому враховується її якість, відгуки наукового керівника та рецензентів, змістовність доповіді та відповідей на питання. Вирішальне значення має результат публічного захисту (додаток С).

Позитивна оцінка ЕК публічного захисту кваліфікаційної роботи свідчить про відповідність автора критеріям професійної підготовки. Вона служить підставою для присвоєння випускнику кваліфікації магістра фінансів, банківської справи та страхування.

Для оголошення рішення ЕК запрошуються здобувачі та інші присутні на захисті особи.

Авторів особливо змістовних, теоретично та практично цінних кваліфікаційних робіт ЕК має право рекомендувати для продовження навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

У разі негативної оцінки результатів захисту випускник має право на повторний захист цієї кваліфікаційної роботи (переробленої та доповненої) або іншої теми кваліфікаційного дослідження протягом наступних навчальних років.

Незахищена кваліфікаційна робота повертається автору.

**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗАМОВЛЕННЯ (КЛОПОТАННЯ)
НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Завідувачу кафедри фінансів і кредиту
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича
проф. Петру НІКІФОРОВУ

Просимо дозволити Бербеці Ірини Володимирівні, здобувачці освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня вищої освіти, написання кваліфікаційної роботи на тему «Стратегічне управління банком у сучасних умовах» (на матеріалах АТ «Державний ощадний банк України»).

Заступник начальника філії –
Чернівецького обласного
управління АТ «Ощадбанк»
з роздрібного бізнесу

Ірина Шовкопляс

Місце печатки

Увага!

На аркуші замовлення (клопотання) на виконання кваліфікаційної роботи обов'язково наявність **відтиску оригіналу печатки** підприємства, організації чи установи, яка його надала (за наявності такої печатки).

Додаток Б

ЗРАЗОК ЗАЯВИ ЩОДО ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Завідувачу кафедри фінансів і кредиту
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича
проф. Петру НІКІФОРОВУ

Бербеки Ірини Володимирівни,
здобувачки ОП «Фінанси, банківська
справа та страхування»
другого (магістерського)
рівня вищої освіти
(студентки групи 172-1м)
денної форми навчання
(моб. тел. _____)

Заява

Прошу дозволити написання кваліфікаційної роботи на тему
«Стратегічне управління банком у сучасних умовах» (на матеріалах
АТ «Державний ощадний банк України») під керівництвом доцента
Грешка Р.І.

(дата)

(підпис)

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту**

Стратегічне управління банком у сучасних умовах

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

здобувачка 2 курсу, групи 672

денної форми навчання

спеціальності 072 Фінанси, банківська

справа, страхування та фондовий ринок

Бербека Ірина Володимирівна

Керівник: доцент Грешко Р.І.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № 5

від «___» грудня 2024 р.

Зав. кафедри _____ проф. Нікіфоров П.О.

Чернівці – 2024

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ**АНОТАЦІЯ**

Бербека І.В. Стратегічне управління банком у сучасних умовах. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження теорії та практики стратегічного управління банком. Розкрито зміст стратегічного управління, особливості забезпечення ефективності стратегічного управління в банківській установі. Охарактеризована діяльність АТ «Державний ощадний банк України», проаналізовано основні показники його фінансово-господарської діяльності, оцінені стратегічні орієнтири розвитку банку в контексті нестабільного фінансового середовища, а також визначені напрямки підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом в АТ «Державний ощадний банк України» та сформульовані шляхи удосконалення процесів його стратегічного управління.

Ключові слова: банківська установа, стратегія, управління банком, фінансовий стан, фінансова стійкість, ліквідність банку.

ANNOTATION

Berbeka I.V. Strategic bank management in modern conditions. Manuscript. Qualification work for obtaining the second (master's) level of higher education in specialty 072 «Finance, banking, insurance and stock market». Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

In the qualifying work, a study of the theory and practice of strategic bank management was carried out. The essence of strategic management, features of ensuring the effectiveness of strategic management in a banking institution are studied. The activity of JSC «State Savings Bank of Ukraine» was characterized, the analysis of the main indicators of its financial and economic activity was carried out, the strategic orientations of its development in the context of an unstable financial environment, as well as the directions for improving the efficiency of resource potential management in JSC «State Savings Bank of Ukraine» were evaluated and ways of improving its strategic management processes are formulated.

Key words: banking institution, strategy, bank management, financial condition, financial stability, bank liquidity.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ І.В. Бербека

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ**ЗМІСТ**

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↑ 2 * 1,5 інтервали

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ	7
1.1. Суть стратегічного управління	7
1.2. Особливості забезпечення ефективності стратегічного управління банківською установою	14
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності стратегічного управління банком	21
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	29
2.1. Загальна характеристика діяльності АТ «Державний ощадний банк України»	29
2.2. Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності АТ «Державний ощадний банк України»	36
2.3. Оцінка стратегічних орієнтирів розвитку АТ «Державний ощадний банк України» в умовах нестабільного фінансового середовища	42
Висновки до розділу 2	47
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	48
3.1. Підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом АТ «Державний ощадний банк України»	48
3.2. Напрямки вдосконалення процесів стратегічного управління банком АТ «Державний ощадний банк України»	54
Висновки до розділу 3	59
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	70

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ДОВІДКИ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Завідувачу кафедри фінансів і кредиту
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича
проф. Петру НІКІФОРОВУ

ДОВІДКА

Окремі результати кваліфікаційного дослідження Бербеки Ірини Володимирівни, здобувачки освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня вищої освіти, проведеного на тему «Стратегічне управління банком у сучасних умовах» щодо _____
[слід вказати конкретні пропозиції та рекомендації]
використовуються [будуть використані] в практичній діяльності підприємства.

Заступник начальника філії –
Чернівецького обласного
управління АТ «Ощадбанк»
з роздрібного бізнесу

Ірина Шовкопляс

Місце печатки

Увага!

На аркуші замовлення (клопотання) на виконання кваліфікаційної роботи обов'язкова наявність **відтиску оригіналу печатки** підприємства, організації чи установи, яка його надала (за наявності такої печатки).

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗАГОЛОВКІВ СТРУКТУРНИХ ЧАСТИН

ВСТУП

(14 кегель, по центру, великі букви жирний шрифт)
↑ 2 * 1,5 інтервали

Одним із першочергових завдань забезпечення ефективності стратегічного управління в банківській установі

ВИСНОВКИ

(14 кегель, по центру, великі букви жирний шрифт)
↑ 2 * 1,5 інтервали

Проведене дослідження особливостей стратегічного управління банківськими установами в умовах

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(14 кегель, по центру, великі букви жирний шрифт)
↑ 2 * 1,5 інтервали

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 груд. 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 14.03.2024).
-

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ

Таблиця 2.1

Показники фінансових результатів
АТ «Державний ощадний банк України» в 2019-2023 рр., млрд грн

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютний приріст, +/-	Відносний приріст, %
Торговий результат	7,6	11,7	-3,4	9,5	13,8	6,2	81,29
Інші операційні доходи	1,4	1,1	1,4	2,8	3,1	1,6	112,55
Інші доходи	0,7	0,3	0,4	0,6	0,7	0,0	0,19
Всього доходів	47,6	53,5	50,9	73,2	101,6	54,0	113,37
Відрахування до резервів:	0,4	10,6	-5,7	16,3	4,5	4,1	1135,5
Адміністративні та інші операційні витрати:	14,7	18,6	21,6	22,2	24,4	9,7	66,23
- заробітна плата персоналу	5,6	6,3	6,8	7,6	8,0	2,4	41,88
- нарахування на фонд заробітної плати	1,2	1,4	1,4	1,6	1,7	0,5	43,77
- інші витрати на персонал	0,5	0,5	0,7	0,9	0,9	0,4	77,22
- витрати на утримання основних засобів	1,9	2,8	3,3	3,2	3,7	1,8	93,90
- експлуатаційні та господарські витрати	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,1	19,33
- витрати на рекламу і маркетинг	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	284,64
- витрати на оренду	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	121,36
- інші адміністративні та операційні витрати	4,5	6,5	8,1	7,9	8,8	4,3	94,07
Всього витрат	15,0	29,2	15,9	38,6	28,9	13,8	92,14
Прибуток/(збиток) до оподаткування	32,6	24,3	35,1	34,7	72,8	40,2	123,15
Витрати на податок на прибуток	0,0	0,0	0,0	4,5	35,0	35,0	-
Прибуток/(збиток) після оподаткування	32,6	24,3	35,1	30,2	37,8	5,2	15,81

Таблиця 2.2

Показники активів АТ «Державний ощадний банк України»
в 2019-2023 рр., млрд грн

Елементи активів	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютний приріст, +/-	Відносний приріст, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Готівка та її альтернативи	28,6	27,0	28,1	40,6	79,6	51,0	178,5
Фінансові вкладення за ринковою вартістю через звіт про прибутки та збитки	84,7	100,7	93,1	95,7	100,4	15,7	18,5
Засоби в інших фінансових установах	17,8	23,7	25,8	60,2	75,1	57,3	321,6
Позики та заборгованості клієнтів	61,0	56,8	70,2	71,4	95,6	34,6	56,7
Цінні документи за справедливою ціною через інший сукупний прибуток	66,6	119,2	129,1	143,9	171,5	104,9	157,5
Боргові інструменти за амортизованою вартістю придбання	27,9	27,4	26,3	100,2	133,8	105,9	379,3
Нерухомість для інвестицій	3,4	2,9	2,0	2,2	2,3	-1,0	-30,8
Дебіторська заборгованість з поточних податків на прибуток	2,3	6,7	10,0	12,1	0,0	-2,3	-99,8
Відкладені податкові активи	0,0	0,0	0,0	1,1	2,0	1,9	10741

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріальні та нематеріальні активи	6,5	7,6	7,4	6,6	6,7	0,2	3,2
Інші фінансові вкладення	12,6	12,3	13,4	14,1	18,2	5,6	44,8
Додаткові активи	2,6	2,5	1,8	1,6	1,4	-1,2	-46,0
Чиста вартість активів, разом	314,1	386,9	407,3	549,7	686,6	372,5	118,6
Сукупні резерви	-238,0	-179,2	-175,6	-187,7	-193,2	44,8	-18,8
Активи загалом, усього	552,1	566,2	582,9	737,4	879,8	327,7	59,4
Примітка: ОВДП	140,2	195,3	206,2	235,9	255,7	115,5	82,4

Джерело: складено автором на основі

Рис. 2.1. Порівняння рентабельності власного капіталу АТ «Державний ощадний банк України» із середнім по ринку в 2018-2022 рр., %

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ФОРМУЛ

Розрахунок нарощеної суми депозиту здійснюють за формулою 1.1:

$$S = P * (1 + r * n), \quad (1.1)$$

де S – нарощувана сума депозиту наприкінці періоду n , тобто номінал депозиту плюс відсотки, грн;

P – сума номіналу депозиту, грн;

$(1 + r * n)$ – множник нарощення;

r – річна відсоткова ставка, соті частки;

n – термін депозиту, роки.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бей Г.В., Шперчук А.О., Думанська А.О. Можливості застосування технологій у системі стратегічного управління розвитком банківської установи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. С. 1-10.

2. Гребенюк Н. Мезосередовище: вплив на технологію управління банками. *Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Хмельницький, 2014. С. 69-71.

3. Гушло Ю.Ю. Науково-методичні засади стратегічного управління фінансами банку в умовах невизначеності : дис. ... д-ра філософії : 072 / Суми, 2021. 243 с.

4. Довгань Ж.М. Менеджмент у банку : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2017. 512 с.

5. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції (у розрізі банків). *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Ratios_by_Banks_2023-09-01.xlsx (дата звернення: 09.11.2023).

6. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Бутко М.П. та ін.; за заг. ред. Бутка М.П. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.

7. Стратегічний менеджмент : підручник / Писаревський І.М., Тищенко О.М., Покоłodна М.М., Петрова Н.Б. Харків: ХНАМГ, 2012. 287 с.

8. Сумець О.М. Стратегічний менеджмент : підручник. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.

9. Carson C.S. Financial Soundness Indicators. *International Monetary Fund*. 2003. May, 14. P. 43-49. URL: <https://www.imf.org/external/np/sta/fsi/eng/2003/051403.pdf> (дата звернення: 14.09.2024).

10. Drucker P. F. (1974). Management: tasks, responsibilities, practices. Harper & Row, New York, 840 p. URL: <http://dspace.vnbrims.org:13000/jspui/bitstream/123456789/4735/1/Management%20-%20Tasks%2C%20Responsibilities%2C%20Practices.pdf> (дата звернення: 13.03.2024).

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу Бербеки Ірини Володимирівни,
студентки другого курсу спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
поданої на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
та виконаної на тему:
«Стратегічне управління банком у сучасних умовах»

[Висновки, зауваження, пропозиції та оцінка рецензента]:

Висновки та пропозиції автора кваліфікаційної роботи достатньо аргументовані та практично-зорієнтовані. Проте їхня вага могла б суттєво зрости, якби студентка провела математичні розрахунки економічного ефекту від утілення запропонованих заходів.

Кваліфікаційна робота має безпосередній зв'язок з практикою, виконана з дотриманням методичних вимог до її написання, тому може бути рекомендована до захисту в Екзаменаційній комісії, а її автор – Бербека Ірина Володимирівна - заслуговує на присвоєння кваліфікації «магістр фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку».

Рецензент:

посада викладача / керівника
установи, підприємства

М.П.

_____ (підпис)

_____ Ім'я та ПРІЗВИЩЕ

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Підсумкова кількість балів за шкалою університету (бали за захист + оцінка керівника)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення
90-100	A (відмінно)	відмінне знання матеріалу лише з незначною кількістю помилок
80-89	B (дуже добре)	вище середнього стандарту, але з деякими поширеними помилками
70-79	C (добре)	загалом добрі знання, але з помітними помилками
60-69	D (задовільно)	достатньо, але із значними недоліками
50-59	E (достатньо)	відповідає мінімальним вимогам
1-49	Fx (незадовільно)	не відповідає мінімальним вимогам

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінка	Критерії оцінювання
А	Кваліфікаційна робота виконана відповідно до рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач використав значну кількість наукової літератури, в тому числі іноземної, опанував усю різноманітність теорій з цієї проблеми, вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, подав його з використанням ілюстративного матеріалу. Здобувачем повністю розкритий зміст роботи, яка містить елементи новизни. На основі проведених досліджень і облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення та пропозиції.
В	Здобувач оформив кваліфікаційну роботу відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач використав значну кількість наукової літератури, в тому числі іноземної, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, подав його з використанням ілюстративного матеріалу, але студентом допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. Здобувачем розкритий зміст роботи, яка містить певну новизну. На основі проведених досліджень і облікових робіт зроблені відповідні висновки та пропозиції.
С	Кваліфікаційна робота оформлена відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач не використав усі можливі літературні джерела, в тому числі іноземного походження. У роботі наявний детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, який представлений з використанням ілюстративного матеріалу. Проте в роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу, елементи новизни чітко не подані. На основі проведених досліджень і облікових робіт зроблені висновки та пропозиції.

D	Здобувач оформив кваліфікаційну роботу з незначними порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами. Здобувач не використав усі можливі літературні джерела, в тому числі іноземного походження. У роботі наявний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, представлений з використанням ілюстративного матеріалу, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу, наукова полеміка відсутня. На основі проведених досліджень і облікових робіт нечітко зроблені висновки та пропозиції.
E	Здобувач оформив кваліфікаційну роботу з порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. У роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, представлений з використанням ілюстративного матеріалу, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень і облікових робіт нечітко зроблені або й відсутні висновки та пропозиції.
F _x	Кваліфікаційна робота виконана з порушенням Методичних рекомендацій. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі, відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. У роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, відсутні узагальнення теоретичного та практичного матеріалу.
F	Кваліфікаційна робота виконана з грубими порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі, відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. У роботі відсутній аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, відсутні узагальнення теоретичного та практичного матеріалу.

Додаток Р

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється студентка Бербєка Ірина Володимирівна для захисту кваліфікаційної роботи рівня вищої освіти магістр спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему: «Стратегічне управління банком у сучасних умовах».

Магістерська робота і рецензії додаються.

Декан факультету

_____ (підпис)

_____ Ім'я та ПРІЗВИЩЕ

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ Ім'я та ПРІЗВИЩЕ

« ____ » _____ 20__ року

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута. Здобувачка Бербєка Ірина Володимирівна допускається до захисту цієї роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту,
д.е.н., професор

_____ (підпис)

Петро НІКІФОРОВ

« ____ » _____ 2024 року

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінка	Критерії оцінювання
А	Здобувач дає обґрунтовані, глибокі й теоретично правильні відповіді на поставлені питання, грамотно узагальнює матеріал і робить відповідні висновки та пропозиції. Вільно володіє питаннями теми на основі опрацьованої економічної літератури й законодавчо-нормативної бази. Демонструє здібності аналітичного міркування. Вміє аналізувати різну інформацію з теми й знаходити правильний розв'язок проблеми. Уміє пов'язувати теорію з практикою: самостійно оцінює різноманітні виробничі ситуації, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
В	Здобувач вільно володіє матеріалом досліджуваної теми в повному обсязі на основі опрацьованої спеціальної літератури та законодавчо-нормативної бази. Демонструє здібності аналітичного міркування, вміння робити порівняння, аналіз. Припускає одну-дві несуттєві помилки при відповіді на запитання, самостійно виправляє їх. Форма та зміст відповіді мають окремі неточності. Узагальнює матеріал і робить відповідні висновки.
С	Здобувач володіє матеріалом досліджуваної теми в повному обсязі на основі всього комплексу вивченої спеціальної літератури та законодавчо-нормативної бази. Здатний застосувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, допускає неточності в трактуванні окремих проблем. Грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності; припускається помилок, які за допомогою допоміжних запитань може виправити.
D	Здобувач володіє матеріалом досліджуваної теми на репродуктивному рівні. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу теми, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначенні понять. Здобувач не може самостійно аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.
Е	Здобувач володіє матеріалом досліджуваної теми на репродуктивному рівні, або частково здатний за допомогою допоміжних запитань логічно відтворити значну його частину. Не може без допомоги зробити висновки,

	пов'язати теоретичні узагальнення з практикою, не може логічно викласти спосіб розв'язання проблеми; не виправив повністю недоліки, наведені у рецензіях. Відповідає не на всі додаткові запитання. Не розуміє економічний зміст показників (господарських операцій).
F _x	Здобувач має розрізнені безсистемні знання, володіє матеріалом досліджуваної теми на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; не орієнтується в проблемі, не опанував навіть мінімуму наукової літератури. Допускає помилки у визначенні термінів, що призводить до викривлення їх змісту. Не володіє методикою складання форм фінансової звітності, розрахунку фінансово-економічних показників. Не відповідає (або дає неповні неправильні відповіді) на основні та додаткові запитання.
F	Здобувач має розрізнені безсистемні знання, не володіє матеріалом досліджуваної теми та не у змозі його викласти; не орієнтується в проблемі, не опанував навіть мінімуму наукової літератури. Допускає грубі помилки у визначенні термінів, що призводить до викривлення їх змісту. Не володіє методикою складання форм фінансової звітності, розрахунку фінансово-економічних показників. Не відповідає на основні та додаткові запитання.

Навчально-методичне видання

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
зі спеціальності
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Методичні рекомендації**

Укладачі :

Бак Наталія Андріївна

Нікіфоров Петро Опанасович (відповідальний за випуск)

Грешко Роман Ігорович

Харабара Віолетта Миколаївна

Літературний редактор ***О.В. Лукул***
Технічне редагування та дизайн обкладинки
Чорасва Г.К.

Електронне видання

Підписано до друку 09.12.2024.

Умов.-друк. арк. 3,2. Обл.-вид. арк. 3,5.

Зам. Н-098.

Видавництво Чернівецького національного університету.

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.

